

RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK

Xe KAMER

A R R E S T

**nr. 219.343 van 14 mei 2012
in de zaak A. 171.008/X-14.843.**

In zake : 1. George ROODTHOOF
 2. Henri VAN WESEMAEL
 3. Edithe DE TREMERIE
 bijgestaan en vertegenwoordigd door
 advocaat Dirk Huygens
 kantoor houdend te 2000 ANTWERPEN
 Amerikalei 79
 bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen :

het VLAAMSE GEWEST, vertegenwoordigd door de Vlaamse
regering
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Bart Staelens
kantoor houdend te 8000 BRUGGE
Gerard Davidstraat 46, bus 1
bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van het beroep

1. Het beroep, ingesteld op 13 maart 2006, strekt tot de
nietigverklaring van het besluit van 22 december 2005 van de Vlaamse minister
van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening waarbij de tweelingvilla
gelegen te De Haan (Wenduine), Square Boudewijn 9 - 10, Zeedijk-Wenduine 68
- 69, kadastraal bekend sectie A, nrs. 335/f9, 335/g9, 335/h9 en 335/m16 als
monument wordt beschermd.

II. Verloop van de rechtspleging

2. De verwerende partij heeft een memorie van antwoord ingediend en de verzoekende partijen hebben een memorie van wederantwoord ingediend.

Auditeur Ann Van Mingeroet heeft een verslag opgesteld.

De verzoekende partijen hebben een verzoek tot voortzetting van het geding en een laatste memorie ingediend. De verwerende partij heeft een laatste memorie ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 20 april 2012.

Staatsraad Pierre Lefranc heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Samuel Mens, die loco advocaat Bart Staelens verschijnt voor de verwerende partij, is gehoord.

Eerste auditeur Ann Van Mingeroet heeft een met dit arrest eensluidend advies gegeven.

Er is toepassing gemaakt van de bepalingen op het gebruik der talen, vervat in titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

III. Feiten

3. De eerste verzoeker is eigenaar van het pand gelegen aan de Zeedijk nr. 69 te Wenduine, op een perceel kadastraal bekend sectie A, nr. 335/h9, evenals van het pand gelegen aan de Boudewijn Square nr. 9 te Wenduine, op een perceel kadastraal bekend sectie A, nr. 335/g9.

De tweede verzoeker en de derde verzoekster zijn eigenaar van het pand gelegen aan de Boudewijn Square nr. 10 te Wenduine, op een perceel kadastraal bekend sectie A, nr. 335/m16.

4. Met een motiveringsnota van 12 mei 2004 stelt het bestuur Monumenten en Landschappen voor “de tweelingvilla gelegen te De Haan Zeedijk-Wenduine, nr. 68-69 en gekend ten kadaster De Haan 3de afdeling sectie A/5 nrs 335 f9, 335 g9, 335 h9 en 335 m16,” als monument te beschermen “omwille van het algemeen belang gevormd door de historische, in casu tevens de architectuurhistorische, waarde”.

In deze nota wordt onder meer het volgende gesteld:

“De tweelingvilla vertoont een eclectische gevel met onder meer neoclassicistische elementen en een lichte art-nouveau-inslag cf. zweepslagmotief ter hoogte van de loggia.

Het betreft twee aaneengesloten villa's van respectievelijk één travee en drie bouwlagen op verhoogde begane grond onder platdak. Gebruik van arduin voor kelderverdieping, trap en balusterborstwering; voorts bepleisterde gevel. Rechthoekige muuropeningen - o.m. deur - ter hoogte van de kelderverdieping. Arduinen trap met dito rechthoekige postamenten en bolbekroning, geeft toegang tot een markante loggia onder korfboog met zweepslag in de hoeken; vloerbekleding in granito met boord in mozaïek. Op de verdieping driezijdige erker, bekroond met balkon voorzien van balusterleuning, gevat tussen lisenen met verdiepte schachten. Geprofileerde kroonlijst op consoles en aflijnende tandlijst. Bekronende borstwering geajoureed met oculi en gevat tussen postamenten. Rechthoekige en rondbogige vensteropeningen, deels in geriemde omlijsting. Behouden schrijnwerk onder meer dubbele terrasdeur in loggia, met gekleurd glas in bovenpartij.

Achtergevel. Gebruik van rode sierbaksteen verlevendigd door middel van banden van gele baksteen. Centrale driezijdige erker deelsluitmakend van de beide woningen. Lagere aanbouwen in aansluitende bouwtrant uitgevend op de square Boudewijn. Deze aanbouwen waren oorspronkelijk bedoeld als verblijfplaats voor het personeel. Tussen de twee gebouwtjes getoogde poort, waarboven opschrift: ‘Villa Malvina’. Gebouw rechts voorzien van parement in witte sierbaksteen, gebouw links deels vernieuwd pleisterwerk.

Het interieur (nr. 68) bleef volledig bewaard zowel naar indeling als naar afwerking. In de ruime woonkamer op de bel etage zijn de opeenvolgende ruimtes, als zithoek, eetkamer en traphal met vestiaire, aangegeven door middel van een muurtand. Tussen de vermelde muurtanden zitten houten spanten met art nouveau vormgeving. In de hoek achteraan links bevindt zich de houten trap die met een kwart draai rechts langs het venster in de achtergevel naar boven leidt. Vanuit dezelfde hoek vertrekt de trap naar de

kelder. De oorspronkelijke stucplafonds zijn tengevolge waterinsijpeling op verschillende plaatsen beschadigd. In de zithoek bevindt zich een wit marmeren schouw met neoclassicistische vormgeving. Het schrijnwerk - zoals paneeldeuren (pitch pine) met uitgewerkte omlijstingen, de muurkasten, de trap - is origineel, maar op vele plaatsen overschilderd. Het oorspronkelijke hang- en sluitwerk is bewaard. Op alle verdiepingen bleven de plankenvloeren behouden. In de kelderkeuken ligt een granitovloer.

Het huis nr. 69 werd binnenin niet bezocht. Naar verluidt vertoont deze woning een analoog, gaaf bewaard interieur, met een zelfde indeling en afwerking”.

5. Op 4 juni 2004 beslist de Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken om de voormelde tweelingvilla als monument op een ontwerp van lijst te plaatsen van voor bescherming vatbare monumenten, stads- en dorpsgezichten.

Dit besluit motiveert de historische waarde als volgt:

“De historische waarde, in casu tevens de architectuurhistorische waarde, wordt als volgt omschreven:

Deze tweelingvilla is een uniek document voor het elitair toerisme van voor de eerste wereldoorlog. Deze eerste periode van het kusttoerisme wordt gekenmerkt door een aristocratisch en individueel toerisme met hotels en villa's als logiesvorm. De bewaarde aanbouwen voor dienstpersoneel aan achterzijde en de kelderverdieping met keuken, verwijzen tevens naar het elitair karakter van deze vakantiewoningen.

Het betreft een enig restant van het 19de-eeuwse - begin 20ste-eeuwse zeefront van onze kust; dit intussen verdwenen uniek geheel werd getypeerd door een grote differentiatie van bouwstijlen, waar alle neostijlen aan bod kwamen.

Deze villa's werden geconcipieerd in functie van hun geografische ligging, rekening houdend met de volgende voorwaarde: het genieten van de zeelucht op een schaduwrijk terras en van het uniek vergezicht; vandaar het overdekte terras en de ruime woonruimte op de bel-etage, gelijk aan de volledige perceelbreedte.

De tweelingvilla vertoont daarenboven een verzorgde eclectische gevel met onder meer neoclassicistische elementen en een lichte art nouveau inslag. De achtergevels worden getypeerd door een uitgewerkt parament van rode sierbaksteen in afwisseling met gele en witte sierbaksteen.

Het interieur (nr. 68) bleef volledig bewaard zowel naar indeling als naar afwerking. De volgende interieurelementen bleven bewaard: de vloerenbekleding als plankenvloeren en granito, de deuren met omlijstingen, de muurkasten, de trappen, een marmeren schouw, het hang- en sluitwerk, de stucplafonds (deels beschadigd)”.

Het plan gevoegd bij het voormelde besluit bakent de bescherming als volgt af:

Een afschrift van het voormelde besluit wordt met een aangetekend schrijven van 29 juni 2004 aan onder meer de verzoekende partijen verstuurd.

6. Tijdens het openbaar onderzoek dienen onder meer de eerste en de tweede verzoeker een bezwaarschrift in.

7. De gemeente De Haan verleent op 3 augustus 2004 een ongunstig advies.

De bestendige deputatie van de provincieraad van West-Vlaanderen brengt op 2 september 2004 een gunstig advies uit.

8. De cel Monumenten en Landschappen maakt op 8 november 2004 een verslag “opmerkingen en bezwaren” op, waarin de bezwaarschriften en de adviezen worden besproken.

Hierin wordt naar aanleiding van een bezwaarschrift van de eigenaars van de villa gelegen aan de Zeedijk nr. 68 onder meer het volgende gesteld:

“De achtergebouwen worden uiteraard eveneens voorgesteld om te worden beschermd als monument.

In het gemotiveerd advies worden zij uitdrukkelijk vermeld ‘De bewaarde aanbouwen voor dienstpersoneel aan achterzijde en de kelderverdieping met keuken verwijzen tevens naar het elitair karakter van deze vakantiewoningen.’

Ze worden in het besluit omschreven als gekend ten kadaster De Haan 3de afdeling sectie A nr. 335 h9 en 335m16. Deze percelen zijn tevens ingekleurd op het bijgevoegde plan. Het adres van deze panden aan de Boudewijnsquare wordt inderdaad niet vermeld in het besluit, vandaar de verwarring. Bij het definitieve besluit zal het adres toegevoegd worden”.

Vervolgens stelt de cel Monumenten en Landschappen voor “de beschermingsprocedure ongewijzigd verder te zetten en de adressen van de huizen aan het Boudewijnsquare toe te voegen in het definitieve besluit”.

9. De Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen (hierna: KCML) verleent op 2 december 2004 haar advies.

10. Op 24 februari 2005 brengt de “second-opinion”-werkgroep Beschermingen Afdeling Monumenten en Landschappen een gemotiveerd advies uit waarbij wordt voorgesteld “het dossier ongewijzigd voor te leggen aan de minister voor ondertekening”.

11. Op 23 juni 2005 beslist de Vlaamse minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening tot termijnverlenging van het ontwerp van lijst.

12. Bij het bestreden besluit van 22 december 2005 beslist de Vlaamse minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening de “TWEELINGVILLA, gelegen te De Haan (Wenduine), Square Boudewijn 9, 10; Zeedijk-Wenduine 68, 69; bekend ten kadaster: De Haan, 3^e afdeling, sectie A, perceelnummer(s) 335F9, 335G9, 335H9, 335M16” als monument te beschermen

wegens de historische, in casu tevens de architectuurhistorische en sociaal-culturele waarde.

Dit besluit wordt met een aangetekend schrijven van 12 januari 2006 aan onder meer de verzoekende partijen betekend.

13. Na het instellen van het onderhavige annulatieberoep richten de verzoekende partijen een verzoek tot opheffing van de bescherming van de huizen gelegen aan de Boudewijnsquare nr. 9 en 10 aan de bevoegde Vlaamse minister.

Bij besluit van 12 maart 2010 van de Vlaamse minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse rand wordt het bestreden besluit als volgt gewijzigd:

“Enig artikel. Het artikel 2 van het Ministerieel Besluit van 22 december 2005 houdende bescherming als monument van de Tweelingvilla gelegen te De Haan (Wenduine), Square Boudewijn 9,10; Zeedijk-Wenduine 68,69 wordt als volgt gewijzigd:

De woorden ‘voor dienstpersoneel’ worden geschrapt”.

Op 25 mei 2010 stellen de verzoekende partijen een beroep tot nietigverklaring in tegen het voormelde wijzigingsbesluit. De afstand van het geding wordt vastgesteld bij arrest nr. 218.885 van 12 april 2012.

IV. Onderzoek van de middelen

A. Eerste middel

Standpunt van de partijen

14. De verzoekende partijen leiden een eerste middel af uit de “schending van de materiële motiveringsplicht en schending van de algemene rechtsbeginselen van goed bestuur waaronder het zorgvuldigheidsbeginsel en het vertrouwensbeginsel”.

In een eerste onderdeel van het middel doen de verzoekende partijen gelden dat er “een manifest gebrek aan concrete feitenvinding” is doordat er enkel een plaatsbezoek heeft plaatsgevonden met betrekking tot de villa nr. 68

en het interieur van de villa nr. 69 en de gebouwen aan de Boudewijnsquare niet werd geïnspecteerd. De motiveringsnota stelt dienaangaande dat “(h)et huis nr. 69 (...) binnenin niet (werd) bezocht”, doch “(n)aar verluidt (...) een analoog, gaaf bewaard interieur, met een zelfde indeling en afwerking (vertoont)”. De werkgroep “second opinion” stelt dienaangaande zelfs dat “andere bronnen (...) aan(geven) dat het interieur van de woning nog beter bewaard zou zijn”, terwijl een plaatsbezoek volgens de verzoekende partijen net zou hebben uitgewezen dat dit niet zo is. De verzoekende partijen voeren aan dat de foto’s die zij bij hun verzoekschrift hebben gevoegd, aantonen dat de administratie en de minister zijn uitgegaan van “volstrekt onjuiste informatie”. Daarnaast wijzen ze op een verslag van ingenieur-architect VANHESTE waaruit blijkt dat de villa nr. 69 werd getroffen door waterschade en doen ze gelden dat er in het jaar 2000 blauwe huiszwam is opgetreden in de beide villa’s, waardoor veel pleisterwerk en houtwerk diende te worden verwijderd. Voorts halen de verzoekende partijen aan dat het advies van de bestendige deputatie van de provincieraad van West-Vlaanderen onjuistheden bevat waar het stelt dat in de achtergevel van de villa nr. 69 “een fraai glas in loodraam” steekt, terwijl dit in werkelijkheid “een louter, door eerste verzoekende partij, zelf geschilderde figuratie” is. De verzoekende partijen stellen dat het vaststaat dat hun panden “in hoegenaamd geen goede staat” verkeren. Volgens de verzoekende partijen was de minister hiervan op de hoogte aangezien hij ten aanzien van de geschreven pers verklaarde dat “(e)en van die twee villa’s staat te verkommeren”. De verzoekende partijen leiden uit een verklaring van de minister in het parlement af dat hij van oordeel was dat “de goede staat van de villa (nr. 68) ruimschoots voldoende (is) om de drie overige verkommerde panden integraal op te nemen in het beschermingsbesluit”. De verzoekende partijen menen derhalve dat de minister en de administratie zonder concrete feitenvinding en deugdelijke redenen zijn overgegaan tot het beschermen van de betrokken goederen. Minstens hadden ze de villa nr. 69 en de panden van de verzoekende partijen dienen te onderzoeken op hun beschermingswaarde. Bijgevolg is het besluit volgens de verzoekende partijen aangetast door een gebrek aan afdoende motivering.

In een tweede onderdeel van het middel doen de verzoekende partijen gelden dat “de administratie uitgaat van het bestaan van een

onlosmakelijke ‘eenheid’ tussen de villa’s aan de Zeedijk en de panden aan de Boudewijnsquare terwijl een duidelijke feitenvinding diende vast te stellen dat dergelijke ‘eenheid’ van monument niet (meer) bestaat”. Ze zetten uiteen dat, in tegenstelling tot wat in de motiveringsnota wordt gesteld, uit foto’s blijkt dat de panden aan de Boudewijnsquare en de villa’s aan de Zeedijk in geen enkel opzicht in “aansluitende bouwtrant” zijn geconcipieerd en dat de panden aan de Boudewijnsquare “gewone doorsnee woningen” zijn “zonder neoclassicistische elementen, zonder lichte art-nouveau inslag die een historische waarde vertegenwoordigen”. De verzoekende partijen werpen op dat de administratie als antwoord op een bezwaar van de eerste verzoeker dienaangaande stelde dat deze gebouwen “in ieder geval gebouwd (zijn) als woningen voor het personeel (...) en samen met de voorgebouwen ontworpen en opgetrokken (werden)” zoals blijkt “uit het onderzoek van de mutatieschetsen in het kadasterarchief”, doch dat geen uittreksels uit de mutatieschetsen werden bijgevoegd en er derhalve geen stuk voorligt waaruit effectief blijkt dat deze panden oorspronkelijk waren bedoeld als verblijfplaats voor het personeel. De eerste verzoeker doet gelden dat de villa nr. 69 reeds 50 jaar in het bezit van zijn familie is en “bij zijn weten” nooit een aanbouwpand voor het personeel heeft gehad. In dit verband wordt tevens verwezen naar de bevindingen van ingenieur-architect VANHESTE. De verzoekende partijen menen derhalve dat niet is aangetoond dat de gebouwen aan de Boudewijnsquare de functie of bestemming hebben gehad “welke door de administratie eraan wordt toegedicht”. “Voor zover het oude dienstgebouwen zou betreffen die ooit integraal tot de villa’s zouden behoord hebben” voeren de verzoekende partijen aan dat deze functie minstens de afgelopen 50 jaar niet meer van toepassing is, gelet op de afsplitsing van de kadastrale percelen van de tweelingvilla en de gebouwen aan de Boudewijnsquare. Evenmin is er een rechtstreekse toegang van de panden aan de Zeedijk tot in de panden aan de Boudewijnsquare. Wat het poortje met het opschrift “Villa Malvina” aan de Boudewijnsquare betreft, werpen de verzoekende partijen op dat dit doorgang geeft naar de achterzijde van de villa’s, doch geen uitstaans heeft met de panden aan de Boudewijnsquare, en aldus geen afbreuk doet aan het gegeven dat de panden op zich geen toegang verschaffen tot de villa’s. Voorts stellen de

verzoekende partijen nog dat het concept van een binnenterras “hoegenaamd niet uitzonderlijk” is.

In een derde middelonderdeel stellen de verzoekende partijen vooreerst dat zij reeds in hun bezwaarschrift hebben aangevoerd dat zij geen weet hebben van het beweerde gebruik van de woningen aan de Boudewijnsquare als dienstruimten voor het personeel, zodat de bestemming op grond waarvan deze panden worden beschermd, met name de historische en architectuurhistorische waarde, “op huidig ogenblik niet meer bestaande is”. Volgens de verzoekende partijen gaat het om “doodgewone doorsnee woningen met een normale indeling” en heeft de “vermeende oorspronkelijke context” van deze panden “nooit bestaan of is dan toch minstens meer dan 50 jaar volledig verdwenen”. Voorts betwisten de verzoekende partijen ook de sociaal-culturele waarde van de panden. Ze doen gelden dat deze “gewone” panden niet verwijzen “naar een epoque van mondain en elitaire publiek” en verwijzen dienaangaande naar het verslag van ingenieur-architect VANHESTE waarin gesteld wordt dat “het gebouw aan de Boudewijnsquare nr. 10 zowel in- als uitwendig totaal verbouwd werd en (...) in niets meer (gelijkt) op het gebouw van nr. 9”, dat de architecturale waarde van de gebouwen “nihil” is en dat het gebouw “banaal” is en “geen enkel waardevol element” vertoont. De verzoekende partijen preciseren onder meer nog dat “de kelderverdieping met keuken van de kant Zeedijk” niet elitair is aangezien dit in het in het begin van de twintigste eeuw “courant” was, dat de architecturale kenmerken en differentiatie van bouwstijlen niet gelden voor de achtergevel van de villa’s , noch voor de gebouwen aan de Boudewijnsquare, dat de mix van bouwstijlen voor de Zeedijk niet bijzonder is en dat de gevels van de villa’s “enkel in het oog (springen) door het feit dat de gebouwen ingekapseld staan tussen de moderne flatgebouwen”. “Zelfs indien de panden deze waarden ooit zouden hebben gehad”, doen de verzoekende partijen gelden dat “dit niet meer in originele stijl (kan) worden geëvoceerd”. Daarnaast werpen de verzoekende partijen op dat de tweelingvilla “aan beide zijden ingebed (is) in een lange rij van nieuwbouw appartementen met een gemiddelde van 10 bouwlagen” en dan ook niet meer aangepast is aan de onmiddellijke omgeving van de Zeedijk. De verzoekende partijen menen dat het voortbestaan van de tweelingvilla tussen deze appartementsblokken “een chaotisch en niet aangepast visueel en esthetisch effect

ressorteert (sic)”. De bescherming past evenmin in het ruimtelijk beleid van de gemeente De Haan, waarin een egaal karakter van de Zeedijk wordt nagestreefd. Verder doen de verzoekende partijen gelden dat “(v)oor zover de tweelingvilla nog een enige restant is van het 19° en 20° eeuwse zeefront, blijkt dat nooit eerder de behoefte heeft bestaan om de overige, inmiddels verdwenen restanten, ook te beschermen” en de vraag dan ook moet worden gesteld “waarom de minister heeft gewacht tot het verdwijnen van een ganse strook van unieke documenten van elitair toerisme om uiteindelijk de allerlaatste restant wel te willen beschermen”.

15. Wat betreft het eerste middelonderdeel repliceert de verwerende partij dat de tweelingvilla niet werd beschermd omwille van het interieur van de villa nr. 68, noch omwille van het interieur van de achtergebouwen, maar dat uit de motivering van het bestreden besluit blijkt dat de historische waarde van het unieke nog bewaard gebleven geheel van de tweelingvilla met achtergebouwen het voornaamste motief was voor de bescherming. Dat het interieur tevens een historische waarde kan hebben, betekent een meerwaarde, maar doet geen afbreuk aan de historische waarde die voortvloeit uit de intrinsiek historische waarde van het geheel. Verder merkt de verwerende partij op dat de eerste verzoeker in zijn bezwaarschrift met geen woord gerept heeft over de thans aangevoerde schade aan het interieur van zijn villa.

Aangaande het tweede middelonderdeel repliceert de verwerende partij onder meer dat de bescherming werd voorafgegaan door een grondig onderzoek, waaruit is gebleken dat de villa's en de achtergebouwen één geheel uitmaakten. Daarnaast verwijst ze naar de weerlegging van een gelijkaardig bezwaar van de verzoekende partijen en doet ze gelden dat de materiële motiveringsplicht niet vereist dat alle bronmateriaal deel zou uitmaken van het administratief dossier. Bovendien werd expliciet verwezen naar de geconsulteerde bronnen, en belette niets de verzoekende partijen om dit te verifiëren. Verder argumenteert de verwerende partij nog dat het gunstig advies van de KCML een garantie is voor de deugdelijkheid van de motieven, dat in het bestreden besluit op concrete wijze te kennen wordt gegeven om welke precieze redenen de tweelingvilla met achtergebouwen wordt beschermd, dat deze

motieven in elk geval ruimschoots de redelijkheidstoets doorstaan en dat de verzoekende partijen niet aantonen dat het bestuur en de KCML een foutieve of onwettige beoordeling zouden hebben gemaakt.

Met betrekking tot het derde middelonderdeel repliceert de verwerende partij achtereenvolgens dat het feit dat de achtergebouwen niet meer dezelfde functie hebben als voorheen, niets afdoet aan de waarde van het geheel, dat de bescherming werd gegrond op de historische waarde van het geheel en niet omwille van een socio-culturele waarde, dat het feit dat een keuken in een kelderverdieping niet steeds zou verwijzen naar het elitaire karakter van een woning, niet betekent dat dit voor de beschermde panden niet het geval zou zijn, dat de verschillende architectuur van voor- en achtergevel en achtergebouwen gewild is en geen afbreuk doet aan de historische waarde van het geheel en dat de opmerking van de verzoekende partijen aangaande de huidige bebouwing aan de Zeedijk eerder een “opportuniteitsbetwisting” betreft en geen afbreuk doet aan de intrinsieke waarde van de tweelingvilla.

16. De verzoekende partijen dupliceren dat “volledig in strijd met (de) stelling (van de verwerende partij) blijkt dat in de motivatie van het beschermingsbesluit een groot belang wordt gehecht aan de gaaf gebleven interieurelementen”. In die zin wijzen de verzoekende partijen er achtereenvolgens op dat in de motiveringsnota “één ganse pagina (wordt) gewijd aan de beschrijving van de interieurelementen van villa nr. 68”, dat deze bevindingen nogmaals worden overgenomen in de aangepaste versie naar aanleiding van het openbaar onderzoek, dat het bestreden besluit de argumentatie van het “volledig bewaarde interieur, zowel naar indeling als naar afwerking” volledig overneemt, dat in het advies van de “second opinion” werkgroep expliciet verwezen wordt naar de authenticiteit van het interieur en dat ook in “de bijkomende argumentatie van Miek Goossens van 23.11.2005” een apart hoofdstuk wordt gewijd aan de gaafheid van het interieur. Aldus blijkt “het overwicht dat de Administratie heeft gehecht aan de interieurelementen van de door hen bezochte villa nr. 68” uit gans de motiveringsnota. Daarbij heeft de administratie verkeerdelijk aangenomen dat het interieur van beide villa’s eenzelfde gaafheid vertonen. De stelling van de verwerende partij dat het belang

en de waardering van het interieur van de villa's geen enkele rol heeft gespeeld bij de bescherming ervan, kan volgens de verzoekende partijen dan ook niet worden aangenomen. In dit opzicht verwijzen ze naar "de Conventie van Granada van 1985 welke de lidstaten (waartoe België behoort) verplicht om bij de bescherming van een monument, dit monument te beschermen met inbegrip van de cultuurgooederen die er deel van uitmaken". De verzoekende partijen merken op dat er "geen enkel verzoek tot plaatsbevinding" aan hen werd gericht en dat "(u)it geen enkel stuk van het administratief dossier blijkt dat de verwerende partij zich enige moeite zou hebben getroost om het interieur van de villa van eerste verzoekende partij te bezichtigen". Voorts stellen de verzoekende partijen dat de feitelijke omschrijving van de achterbouw als "lagere aanbouwen in aansluitende bouwtrant" in tegenstrijd is met de werkelijkheid en een deugdelijke feitenvinding op grond van een effectief plaatsbezoek aan de villa van de eerste verzoeker tot een heel andere gevolgtrekking zou hebben geleid.

Met betrekking tot het tweede middelonderdeel stellen de verzoekende partijen nog dat uit het onderzoek alleszins niet kan worden afgeleid dat de villa's en de achtergebouwen één geheel vormen. Meer bepaald doen ze gelden dat de aanbouwen geenszins duiden op het beweerde totalitaire karakter van het geheel, maar aanbouwen zijn "zoals ze overal voorkomen", dat de aanbouwen op geen enkele wijze met elkaar verbonden zijn en dat de koer geen enkele doorgang verschaft naar de villa nr. 68. Daarnaast argumenteren de verzoekende partijen dat de bronvermelding van de verwerende partij allerm minst objectief is, vermits de verwerende partij zich heeft gebaseerd op de verklaringen van de eigenaars van de villa nr. 68, die op de bescherming hebben aangedrongen. Alleszins blijkt uit geen enkel stuk van het administratief dossier dat de poort de ingang zou geweest zijn voor het personeel en tevens gebruikt werd voor de leveringen. De verzoekende partijen voeren aan dat uit het administratief dossier niet blijkt dat de achterpanden de daadwerkelijke functie van dienstverblijf hadden en de bescherming dan ook werd ingegeven ter bescherming van een oorspronkelijk bedoelde bestemming, niet omwille van een effectieve functie.

Met betrekking tot het derde middelonderdeel voegen de verzoekende partijen in hun memorie van wederantwoord geen wezenlijk nieuwe argumenten toe.

17. In de laatste memorie volharden de verzoekende partijen met betrekking tot het tweede middelonderdeel in hun stelling dat de villa's aan de Zeedijk en de panden aan de Boudewijnsquare geen eenheid vormen. Ze doen gelden dat het bestuur intussen een nieuw onderzoek heeft uitgevoerd "waaruit juist gebleken is dat de argumenten van verzoekende partijen met de werkelijkheid overeen stemmen en aldus worden bewezen". Dienaangaande brengen de verzoekende partij een nieuw stuk bij, met name een brief van 3 maart 2009 van het Departement Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed aan de bevoegde Vlaamse minister waarin wordt gesteld dat "het veronderstelde oorspronkelijke gebruik van de twee achterhuizen als huisvesting van de dienstbode(n) van de voorhuizen hoogstwaarschijnlijk niet correct was" en waarin de bevoegde Vlaamse minister wordt geadviseerd om de bestreden beslissing te wijzigen, hetgeen volgens de verzoekende partijen "impliciet neerkomt op de vernietiging van de oorspronkelijke beslissing". Alleszins vormt het betrokken advies "het ultieme bewijsstuk dat de argumenten van het onderhavige middel ontegensprekelijk en uitdrukkelijk staft" en is derhalve "onbetwistbaar bewezen dat de panden aan de Boudewijnsquare noch bestemd waren voor het personeel, noch een 'eenheid' vormen met de villa's aan de Zeedijk".

Beoordeling

Eerste onderdeel

18. De betrokken tweelingvilla wordt als monument beschermd wegens de historische waarde, in casu tevens de architectuurhistorische waarde, en sociaal-culturele waarde die in het bestreden besluit als volgt wordt omschreven:

“Deze tweelingvilla is een uniek document voor het elitair toerisme van voor de eerste wereldoorlog. Deze eerste periode van het kusttoerisme wordt gekenmerkt door een aristocratisch en individueel toerisme met hotels en villa’s als logiesvorm. De bewaarde aanbouwen voor dienstpersoneel aan achterzijde en de kelderverdieping met keuken, verwijzen tevens naar het elitair karakter van deze vakantiewoningen. Het betreft een enig restant van het 19de-eeuwse - begin 20ste-eeuwse zeefront van onze kust; dit intussen verdwenen uniek geheel werd getypeerd door een grote differentiatie van bouwstijlen, waar alle neostijlen aan bod kwamen.

Deze villa’s werden geconcipieerd in functie van hun geografische ligging, rekening houdend met de volgende voorwaarde: het genieten van de zeelucht op een schaduwrijk terras en van het uniek vergezicht; vandaar het overdekte terras en de ruime woonruimte op de bel-etage, gelijk aan de volledige perceelbreedte.

De tweelingvilla vertoont daarenboven een verzorgde eclectische gevel met onder meer neoclassicistische elementen en een lichte art nouveau inslag. De achtergevels worden getypeerd door een uitgewerkt parament van rode sierbaksteen in afwisseling met gele en witte sierbaksteen.

Het interieur (nr. 68) bleef volledig bewaard zowel naar indeling als naar afwerking. De volgende interieurelementen bleven bewaard: de vloerenbekleding als plankenvloeren en granito, de deuren met omlijstingen, de muurkasten, de trappen, een marmeren schouw, het hang-en sluitwerk, de stucplafonds (deels beschadigd)”.

19. Uit de geciteerde motivering blijkt dat noch het interieur van de villa nr. 69, noch het interieur van de gebouwen aan de Boudewijnsquare de grondslag vormen voor de motivering van het bestreden besluit en derhalve voor de architectuurhistorische en sociaal-culturele waarde. De omstandigheid dat geen plaatsbezoek georganiseerd werd voor de villa nr. 69 en de gebouwen aan de Boudewijnsquare houdt op zich dan ook niet in dat niet tot een correcte feitenvinding zou gekomen zijn. Ook de door de verzoekende partijen aangehaalde schade aan het interieur van de villa’s is, rekening houdend met de motivering van het bestreden besluit, niet van aard aan te tonen dat het bestreden besluit niet zou zijn gesteund op deugdelijke motieven of dat de motivering niet pertinent zou zijn.

Het eerste onderdeel van het middel is niet gegrond.

Tweede onderdeel

20. In hun verzoekschrift tot opheffing van de bescherming van de panden aan de Boudewijnsquare nr. 9 en 10 hebben de verzoekende partijen aan dit middelonderdeel gelijkaardige argumenten doen gelden.

Dit verzoekschrift heeft aanleiding gegeven tot het wijzigingsbesluit van 12 maart 2010 van de bevoegde Vlaamse minister, dat onder meer als volgt is gemotiveerd:

“Overwegende dat ingevolge hoger vermeld verzoekschrift overgegaan werd tot een onderzoek naar de gegrondheid van de aangevoerde argumenten;

Overwegende dat dit onderzoek bestond uit een grondig plaatsbezoek en een diepgaand kadastronderzoek; Dat dit plaatsbezoek aanvullend was op het beperkte plaatsbezoek dat kon gevoerd worden ten tijde van de beschermingsprocedure, aangezien toen enkel het huis gelegen Zeedijk 68 kon bezocht worden, zoals vermeld in het inhoudelijk dossier, en een bezoek aan de panden Zeedijk 69 en Boudewijnlaan 9 en 10 geweigerd werd;

Dat dit plaatsbezoek dd. 1/12/2008 de volgende bevindingen opleverde:

1. er is inderdaad geen verbinding tussen voor- en achterhuis: er is een duidelijke scheidingsmuur tussen beide en tussen beide panden situeert zich een laag volume met buitentoilet behorend bij het voorhuis dat enkel van buiten te bereiken is. De panden aan de Boudewijnsquare bestaan autonoom en hebben enkel een ingang aan het plein. Zij hebben een autonoom uitgebouwde trap voor de inwendige circulatie die zich tegen de achtergevel bevindt;
2. Beide gevels aan de square werden verbouwd: nr. 9 behield de oorspronkelijke gevelordonnantie en kroonlijst maar kreeg bekleding met een gele gevelsteen naar na-oorlogse mode; van nr. 10 werd de gelijkvloerse verdieping verbouwd naar garage en het oorspronkelijke gevelparament werd overschilderd (volgens kadastronderzoek - zie verder – in 1985);
3. De zijgevels van beide achterhuizen werden echter gerealiseerd in dezelfde rode machinesteen als de achtergevels van de zeedijkhuizen. De architecturale versieringen zijn dezelfde: doorlopende band van gele baksteen, analoge arduinen onderdelen voor dorpels en uitkragingen. De poort tussen beide panden werd met analoge materialen vorm gegeven. Van het pand nr. 10 is de voorgevel nog steeds grotendeels in deze originele rode steen, die echter overschilderd werd. Dit duidt op eenzelfde architecturaal concept en uitvoering;
4. Wat meer is: zelfs in het gerenoveerde pand nr 10 verraden verscheidene overgebleven interieurelementen sterke analogieën met de interieurafwerking van de voorhuizen : zelfde detaillering voor de deuren en deurstijlen die evenals in het voorhuis uitgevoerd

zijn in pitch-pinehout; vergelijkbare beschrijvingen van de plankenvloeren; stevige en kwaliteitsvol uitgevoerde trappartij. Deze overeenkomst is opvallend in het pand nr 9 dat inwendig onveranderd tot ons is gekomen, zowel naar inwendige structuur als naar uitrusting en aankleding. De overeenkomsten met het inwendige van het uiterst gaaf bewaarde pand aan de zeedijk 69 is opvallend, zij het in een bescheidener uitvoering gebracht.

Overwegende dat het kadasteronderzoek de volgende resultaten opleverde:

Op 30 oktober 1913 wordt het perceel bouwgrond (335 n8), gelegen tussen de huidige Zeedijk en de Boudewijnsquare te Wenduine (De Haan) en in het kadaster omschreven als 'Domeinen van den staat', verkaveld en verkocht.

In 1914 registreert het kadaster de bouw van de villa Wadi aan de Zeedijk nr. 68 (335 f9), de villa Malvina aan de zeedijk nr. 69 (335 g9), de villa Ernest aan de Boudewijnsquare nr. 9 (335 i9) en de villa aan de Boudewijnsquare nr. 10 (335 h9). De achter elkaar gelegen villa Wadi (zeedijk nr. 68) en villa Ernest (Boudewijnsquare nr. 9) worden volgens het kadaster in 1914 gebouwd door Frebor De Bock, aannemer te Schaarbeek. De villa Malvina (Zeedijk nr. 69) en de achtergelegen villa Boudewijnsquare nr. 10 worden eveneens in 1914 opgetrokken in opdracht van Isidoor Peeters, handelaar te Schaarbeek;

Overwegende dat de combinatie van het plaatsbezoek en het kadasteronderzoek toelaat te stellen dat de 4 panden tegelijkertijd werden opgetrokken in 1914 en dat zij het product zijn van één architecturaal spiegelbeeldconcept dat tot in de detaillering van het interieur werd aangehouden zodat zelfs mag worden aangenomen dat zij alle vier door dezelfde architect geconcepieerd en door dezelfde ambachtslui werden gerealiseerd. Daarenboven werd een voor- en een achterhuis telkens door één en dezelfde eigenaar gebouwd, wat hun onderlinge samenhang aantoont;

Overwegende dat uit het plaatsbezoek aan Boudewijnsquare nr 9 blijkt hoe het oorspronkelijk inwendig concept van dit gebouw uiterst gaaf bewaard bleef en hoe het grondplan - analoog aan dat van de voorhuizen aan de zeedijk - specifiek in functie van de locatie en het vrijetijdsgebruik werd gedacht : ingang rechtstreeks in de woonkamer, zonder het standaardgegeven van de afgescheiden gang met trap zoals gekend in stedelijke omgevingen. Evenals in het voorhuis beslaat de woonruimte de ganse gevelbreedte en is de trappartij aan de achterzijde van de panden geplaatst, om maximaal van de buitenlucht en het zicht (toentertijd op de ongerepte polders!) te kunnen genieten. Het kadaster toont ook aan hoe deze achterhuizen een voortuinstrook hadden;

Overwegende dat de verbouwingen aan de achterhuizen niet ingrijpend en restaureerbaar zijn: nr 9 is gaaf, op het gevelparament na, in nr. 10 werd het woonkamervenster vervangen door een garagepoort en werd het parament overschilderd.

Overwegende dat het kadasterplan van 1914 aantoont dat elk van de voorhuizen een van elkaar gescheiden uitweg had aan de achterzijde, naast hun respectievelijke achterhuizen;

Overwegende dat tegelijkertijd blijkt dat de 4 panden inderdaad als autonoom functionerende delen werden geconcipieerd, met scheidingsmuur tussen het grotere en rijkelijk uitgewerkte voorhuis aan de zeedijk en de eenvoudiger versies aan de achterzijde; eenvoudiger zowel naar bouwhoogte (tevens nodig voor de noodzakelijke belichting van de achtergevel van het voorhuis), breedte als naar uitwerking. Het feit dat zij enkel een toegang hadden aan de straatzijde (en niet langs de binnenkoer) laat vermoeden dat zij als opbrengsteigendom werden gerealiseerd. Door het ontbreken van verbinding tussen voorhuis en achterhuis is het gebruik door inwonende dienstboden inderdaad twijfelachtig te noemen. Dit wordt nog bevestigd door de inwendige ordonnantie van de huizen aan de zeedijk die voorzien in een voorplaats aan de kelderkeuken met rechtstreekse ingang aan de zeedijk en twee eenvoudige slaapvertrekken op de bovenste verdieping aan de achterzijde waarvan mag worden aangenomen dat zij dienden als resp. dag - en nachtverblijf van de dienstboden;

Kan in conclusie worden gesteld dat enkel het in het beschermingsbesluit van 22/12/2005 aangevoerde oorspronkelijke GEBRUIK van de achterhuizen kan worden aangevochten, met name het gebruik ervan door de dienstbode(n) van de zeedijkhuizen. Het autonome karakter van de achterhuizen duidt eerder in de richting van een gescheiden gebruik;

Wat de in het beschermingsbesluit van 22/12/2005 aangevoerde HISTORISCH en ARCHITECTUURHISTORISCHE waarden betreft is echter aangetoond dat de achterhuizen aan de Square Boudewijn 9 en 10

1. deel uitmaken van één architecturaal concept dat bestaat uit twee voorhuizen aan de zeedijk en twee achterhuizen aan de polderzijde die elkaars spiegelbeeld vormen en die identiek aan elkaar werden uitgewerkt;
2. gebouwd zijn op hetzelfde moment als de voorhuizen aan de zeedijk (1914)
3. een samenstel van voor- en achterhuis telkens gebouwd werd door één en dezelfde eigenaar, resp. De Bock en Peeters
4. de materiële uitwerking van de voor-en zijgevel van deze achterhuizen identiek is aan deze van de achtergevel van de voorhuizen
5. de inwendige structuur van deze achterhuizen een vereenvoudigde uitwerking is van het basisprincipe dat ook de aanleg van de voorhuizen karakteriseert nl. geconcipieerd in functie van de geografische ligging en van vrijetijdsarchitectuur (direct toegankelijke woonruimte die de volledige breedte van het bouwvolume inneemt en trappenpartij aan de blinde achterzijde)
6. de inwendige aankleding van de achterhuizen een analoge doch vereenvoudigde uitwerking betreft van deze van de voorhuizen

Wat de in het beschermingsbesluit van 22/12/2005 aangehaalde SOCIAAL-CULTURELE waarde betreft kan m.b.t. de huizen aan de Square Boudewijn 9 en 10 het volgende worden aangevoerd :

Door hun beperkt volume en bouwhoogte, de geringe gevelbreedte en de bescheidener aankleding zijn zij te beschouwen als uitingen van elitair kusttoerisme, dat voorzag in een luxueuze versie van 'villa' aan de zeedijk voor de eigenaar en een bescheidener versie aan de polderzijde als

opbrengsteigendom voor gebruik/verhuur/verkoop aan derden of minder kapitaalkrachtigen;

In conclusie kan dan ook worden gesteld dat de in het beschermingsbesluit van 22/12/2005 aangevoerde waarden voor de bescherming, m. n. ‘de historische in casu tevens architectuurhistorische en sociaal-culturele waarde’ (...) voor de vier panden/percelen van kracht blijven aangezien enkel het vermelde gebruik van de achterhuizen kan worden betwist”.

Aldus wordt onder meer vastgesteld dat “het gebruik door inwonende dienstboden inderdaad twijfelachtig te noemen (is)”, doch dat “de combinatie van het plaatsbezoek en het kadasteronderzoek toelaat te stellen dat de 4 panden tegelijkertijd werden opgetrokken in 1914 en dat zij het product zijn van één architecturaal spiegelbeeldconcept dat tot in de detaillering van het interieur werd aangehouden”. Uiteindelijk wordt besloten dat “de in het beschermingsbesluit van 22/12/2005 aangevoerde waarden voor de bescherming (...) voor de vier panden/percelen van kracht blijven aangezien enkel het vermelde gebruik van de achterhuizen kan worden betwist”. Met het betrokken wijzigingsbesluit worden de woorden “voor dienstpersoneel” uit artikel 2 van het bestreden besluit geschrapt.

Het beroep van de verzoekende partijen tegen het voormelde wijzigingsbesluit werd verworpen bij arrest nr. 218.885 van 12 april 2012.

Rekening houdend met de wijziging van het bestreden besluit door het voormelde wijzigingsbesluit, dat inmiddels definitief is geworden, kan het tweede onderdeel van het middel niet worden aangenomen.

Derde onderdeel

21. Krachtens de materiële motiveringsplicht, moet elke administratieve beslissing berusten op rechtens aanvaardbare motieven met een voldoende feitelijke grondslag. De motieven moeten in beginsel steunen op feiten die met de werkelijkheid overeenstemmen.

Als annulatierechter is de Raad van State belast met een wettigheidstoezicht. Het komt de Raad van State niet toe het feitenonderzoek in de behandelde zaak over te doen en in plaats van het bestuur te appreciëren of een goed wel als monument beschermingswaard is. De Raad van State vermag wel na

te gaan of de administratieve overheid rechtmatig tot haar voorstelling van de feiten is kunnen komen. Hij kan dus nagaan of de feiten die de overheid als uitgangspunt heeft genomen, vaststaan in het licht van de bewijselementen die beschikbaar waren.

22. Wat betreft de bescherming van de villa's aan de Zeedijk betwisten de verzoekende partijen geenszins de waarden die daaraan in het bestreden besluit worden toegekend. Ze voeren enkel aan dat deze villa's niet meer in het geheel van de Zeedijk passen. In die zin heeft het bestuur Monumenten en Landschappen er ter weerlegging van een gelijkaardig bezwaar van de gemeente De Haan onder meer op gewezen dat "(h)et contrast tussen de oude lage villa's en de recente hoogbouw (...) niet door iedereen (wordt) ervaren als storend" en dat de tweelingvilla "een document (is), die een schakel vormt in het verhaal van de zeedijk, (en) tevens een kritische functie (vervult) ten opzichte van de hedendaagse invulling". De waarden die dienaangaande in het bestreden besluit worden vastgesteld zijn concreet en de verzoekende partijen tonen niet aan dat zij onjuist zouden zijn.

23. Wat betreft de panden aan de Boudewijnsquare dient het bestreden besluit samen te worden gelezen met het wijzigingsbesluit van 12 maart 2010. Hieruit blijkt afdoende waarom geoordeeld werd dat deze panden samen met de villa's dienen beschermd te worden. De verzoekende partijen tonen niet aan dat dit oordeel kennelijk onredelijk zou zijn.

24. De verzoekende partijen tonen niet aan dat het bevoegde bestuur bij de beoordeling van het beschermde goed als monument, de grenzen van de hem wettelijk toegekende appreciatiebevoegdheid zou hebben overschreden.

Het derde middelonderdeel is ongegrond.

B. Tweede middel

Standpunt van de partijen

25. De verzoekende partijen leiden een tweede middel af uit de schending van artikel 5 §§1, 7 en 8 en artikel 7 van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten (hierna: het monumentendecreet) en van “de algemene rechtsbeginselen van goed bestuur waaronder het zorgvuldigheidsbeginsel en het vertrouwensbeginsel”. De verzoekende partijen doen in essentie gelden dat het ontwerpbesluit enkel voorziet in de opname ter bescherming van de villa’s aan de Zeedijk en niet van de panden aan de Boudewijnsquare, “minstens op ondubbelzinnige wijze de indruk wekt dat enkel voor deze huizen de beschermingsprocedure werd ingezet”, zodat het bestreden besluit, door de panden aan de Boudewijnsquare toch op te nemen, onder meer artikel 5, §§ 7 en 8 en artikel 7 van het monumentendecreet heeft geschonden. Daarnaast maakt dit volgens de verzoekende partijen een inbreuk uit op het zorgvuldigheidsbeginsel, op basis waarvan “de overheid verplicht is te vermijden dat rechtmatige verwachtingen van de geadministreerde worden gefrustreerd” en “de overheid zich zo goed mogelijk moet informeren alvorens een beslissing te nemen”. De verzoekende partijen preciseren in dit opzicht dat de bevoegde Vlaamse minister geen rekening heeft gehouden met de omschrijving van de op de ontwerplijst opgenomen goederen, noch met het advies van de KCML, waarin volgens de verzoekende partijen enkel de bescherming van de villa’s aan de Zeedijk werd geadviseerd. De verzoekende partijen zijn dan ook de mening toegedaan dat de bevoegde Vlaamse minister, indien hij “tegen het advies van de Commissie, ook de goederen van Boudewijnsquare wenste te beschermen, (...) ofwel de beschermingsprocedure (diende) stop te zetten om vervolgens een nieuw ontwerpbesluit te nemen met duidelijke en uitdrukkelijke opname van alle als monument te beschermen goederen, ofwel een eigen motivatie (diende) op te nemen in de bestreden beslissing met de reden waarom het duidelijk was dat de panden van Boudewijnsquare ook in het ontwerpbesluit hoorde(n)”. Ten slotte menen de verzoekende partijen dat ook het vertrouwensbeginsel werd geschonden, nu zij

“gerechtvaardigde verwachtingen (koesterden) inzake de voor bescherming opgenomen goederen, nl. enkel de villa’s op de Zeedijk”, “(m)instens (...) de minister de indruk (heeft) gewekt dat het ontwerpbesluit enkel betrekking had op de villa’s aan de zeedijk” en “(a)lle genomen adviezen en besluiten wijzen in de richting van deze verwachtingen”.

26. De verwerende partij repliceert dat er geen enkele twijfel kan over bestaan dat het beschermingsvoorstel de tweelingvilla met achtergebouwen betreft. Dit blijkt onder meer uit de motiveringsnota, de fotoreportage, de aanduiding van de perceelnummers op het ontwerp van lijst, het plan gevoegd bij het ontwerp van lijst en het feit dat het ontwerp van lijst mede betekend werd aan de eigenaars van de achtergebouwen. Daarnaast merkt de verwerende partij op dat uit de bezwaarschriften van de verzoekende partijen blijkt dat zij dit ook zo hebben begrepen, zodat de verzoekende partijen zelfs geen belang hebben bij het aanvoeren van dit middel.

27. De verzoekende partijen dupliceren dat zij wel degelijk belang hebben bij het middel, vermits zij de eigenaars zijn van de betrokken panden aan de Boudewijnsquare en deze panden geen deel konden uitmaken van de definitieve bescherming indien zij geen voorwerp waren van de voorlopige bescherming. Voorts werpen ze nog op dat “(i)ndien de niet vermelding van de adressen aan de Boudewijnsquare niet van belang was, (...) evenmin de noodzaak (bestond) om deze gegevens toe te voegen aan het beschermingsbesluit”.

Ontvankelijkheid van het middel

28. De omstandigheid dat de verzoekende partijen tijdens het openbaar onderzoek een bezwaarschrift hebben ingediend waarin tevens opmerkingen worden geformuleerd met betrekking tot de panden aan de Boudewijnsquare, ontnemt hen niet het belang bij het middel waarin zij aanvoeren dat de voorlopige bescherming geen betrekking had op deze panden.

De exceptie van de verwerende partij wordt verworpen.

Beoordeling

29. Met de verwerende partij dient te worden vastgesteld dat de kadastrale nrs. 335/g9 en 335/m16, zoals vermeld in het ministerieel besluit van 4 juni 2004 houdende vaststelling van een ontwerp van lijst van voor bescherming vatbare monumenten, stads- en dorpsgezichten, betrekking hebben op de panden aan de Boudewijnsquare, dat laatstgenoemde panden eveneens werden opgenomen binnen het bij dit besluit gevoegde afbakeningsplan en dat in de motivering van het voormelde besluit verwezen wordt naar de waarde van deze panden. Voorts blijkt uit de gegevens van de zaak dat een afschrift van het voormelde besluit aan de tweede verzoeker, als eigenaar van het pand aan de Boudewijnsquare en in die hoedanigheid, werd betekend.

Uit het voorgaande dient te worden afgeleid dat de panden aan de Boudewijnsquare reeds van in het begin deel uitmaakten van de beschermingsprocedure. Overigens merkt de verwerende partij in dit opzicht terecht op dat uit de bezwaarschriften die de verzoekende partijen tijdens het openbaar onderzoek hebben ingediend, blijkt dat zij dit ook zo hebben begrepen.

Het feit dat in het bestreden besluit de adressen van de betrokken panden aan de Boudewijnsquare werden toegevoegd, brengt, in tegenstelling tot wat de verzoekende partijen voorhouden, dan ook niet met zich dat de afbakening van de bescherming in de loop van de procedure zou zijn gewijzigd of uitgebreid.

Het tweede middel is niet gegrond.

BESLISSING

1. De Raad van State verwerpt het beroep.

2. De verzoekende partijen worden verwezen in de kosten van het beroep tot nietigverklaring, begroot op 525 euro, ieder voor een derde.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van veertien mei 2012, door de Raad van State, Xe kamer, samengesteld uit:

Roger Stevens,	kamervoorzitter,
Johan Bovin,	staatsraad,
Pierre Lefranc,	staatsraad,
bijgestaan door	
Astrid Truyens,	griffier.

De griffier

De voorzitter

Astrid Truyens

Roger Stevens